

Archeologienota met uitgesteld vooronderzoek

AS, Boshhoekstraat - Maastrichterstraat

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

2019E134

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R., (2019), As, Boshhoekstraat - Maastrichterstraat, verslag van de resultaten van het bureauonderzoek, HAAST-rapport 2019-24, Bree, D/2019/12654/24

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1 - B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik@konijnenburg.com

INHOUD

Programma van maatregelen	
1. Administratieve gegevens	3
2. Aanleiding van het vooronderzoek	5
3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	6
4. Doelstellingen, onderzoeksstrategie en -methode	8
5. Lijst met afbeeldingen	10
6. Bibliografie	11

© 2019 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

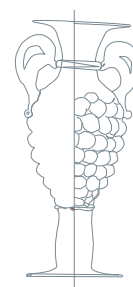
Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2019/12654/24

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

COVERFOTO: Het terrein gefotografeerd op 10/05/2019 van noord naar zuid.

Programma van maatregelen uitgesteld vooronderzoek

1. Administratieve gegevens

Projectcode	2019E134
Actoren	Rik van de Konijnenburg OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
Provincie	Limburg
Gemeente	AS
Deelgemeente	AS
Site	Boshoekstraat - Maastrichterstraat
Kadastrale gegevens	As, afd 1, sectie B, percelen 259, 258c en 257d
Oppervlakte onderzoeksgebied	4567 m ²
Kadastraal percelenplan	Fig. 2
Topografische kaart	Fig. 3
Begindatum onderzoek	10/05/2019
Einddatum onderzoek	20/05/2019
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Bounding Box:

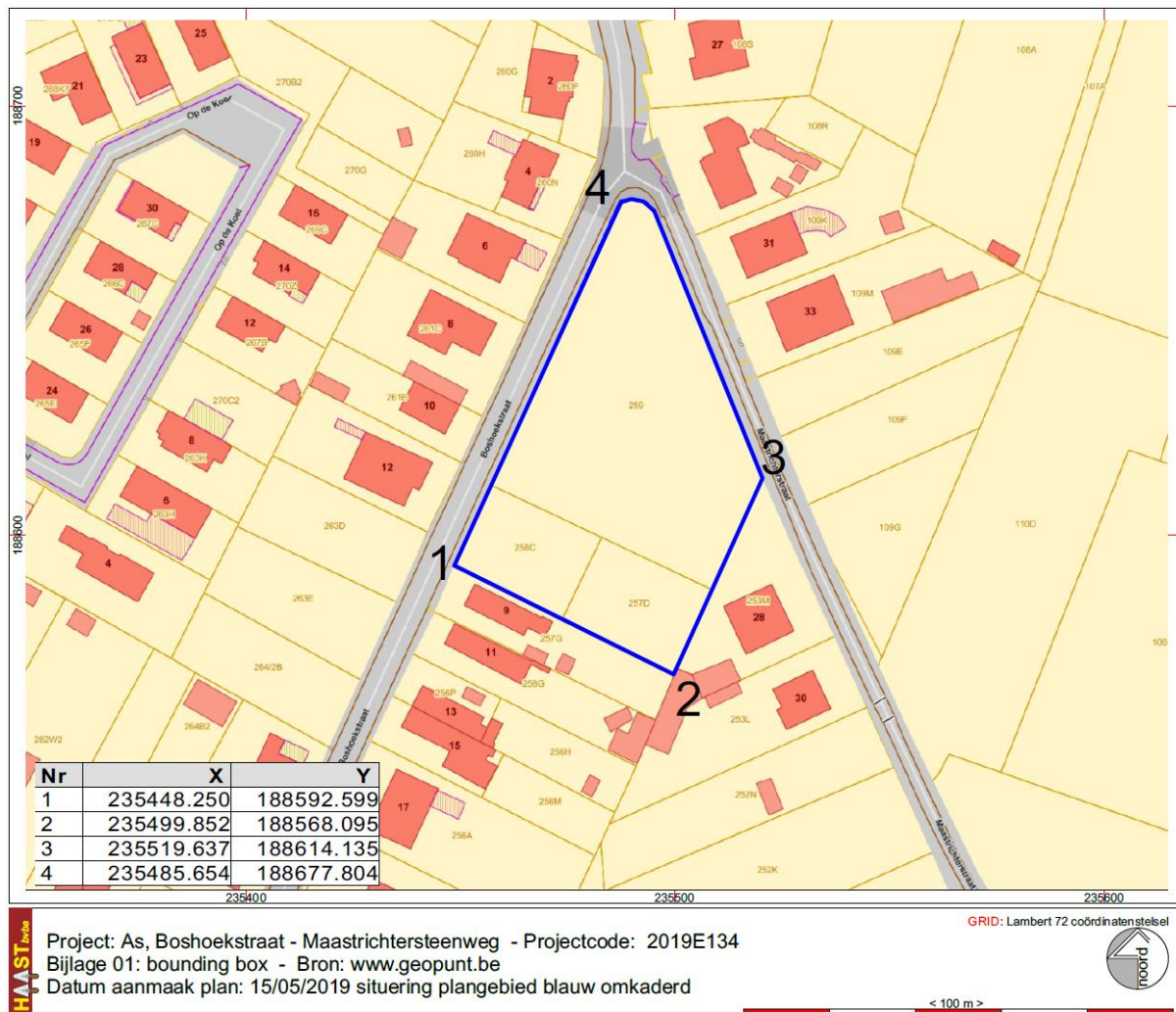

Fig. 1: Bounding Box

Kadastrale ligging: AS, Boshhoekstraat – Maastrichterstraat, afd 1, sectie B, percelen 259, 258c en 257d, oppervlakte: 4567 m²

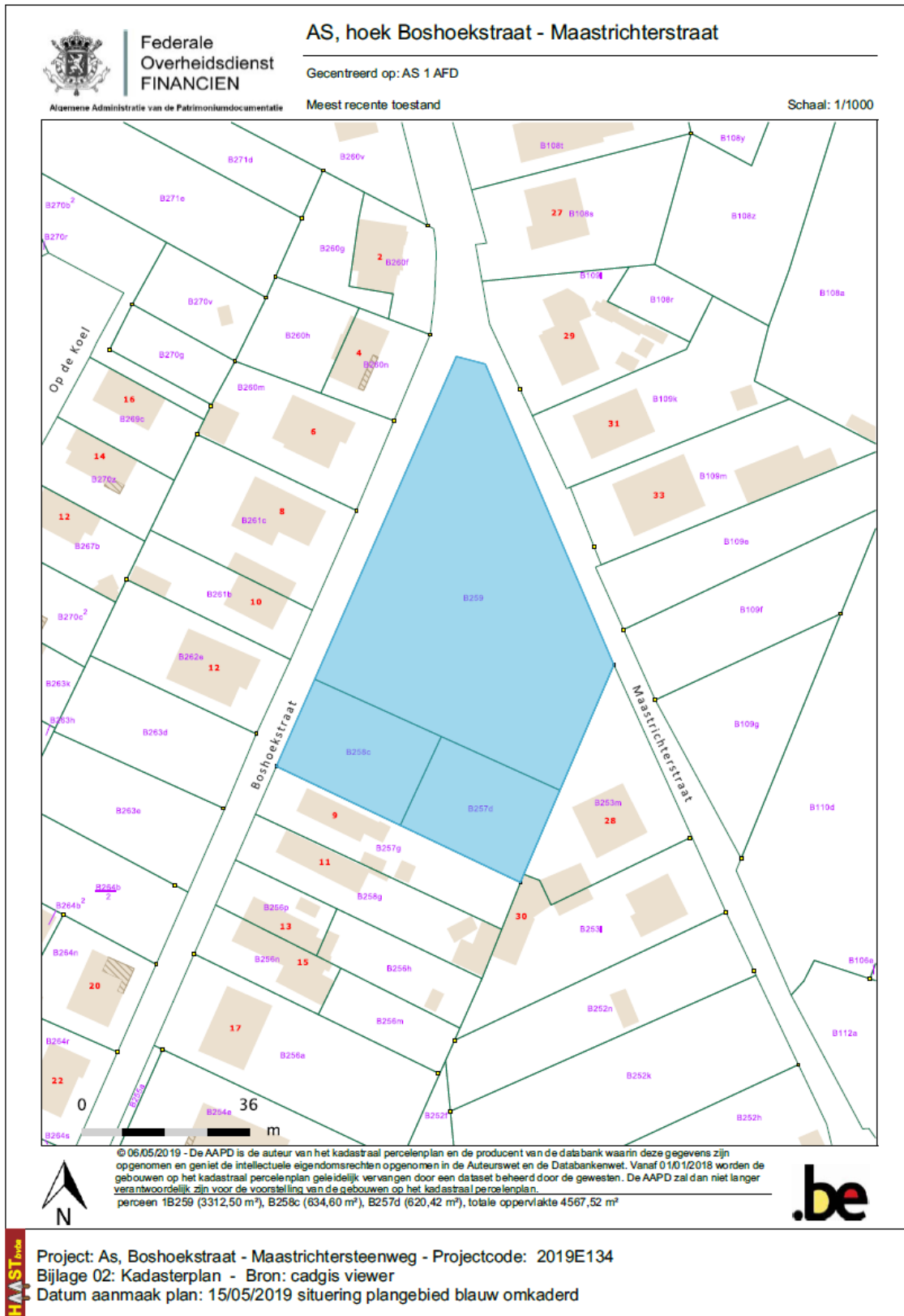

Fig. 2: Situering van het onderzoeksgebied op het kadasterplan, situatie 01/01/2019 (cadgis viewer grand public)

2. Aanleiding van het vooronderzoek

De geplande werken

De huidige kadastrale percelen, As, afd 1, sectie B, percelen 259, 258c en 257d, worden verkaveld in 7 bouwloten en 2 bis-loten. Er zijn geen wegeniswerken noodzakelijk noch uitrustingswerken voor nutsleidingen aangezien de bouwloten grenzen aan een uitgeruste weg.

De te creëren kavels zijn bestemd voor de bouw van drie blokken van woningen in half-openbebouwing en één vrijstaande woning.

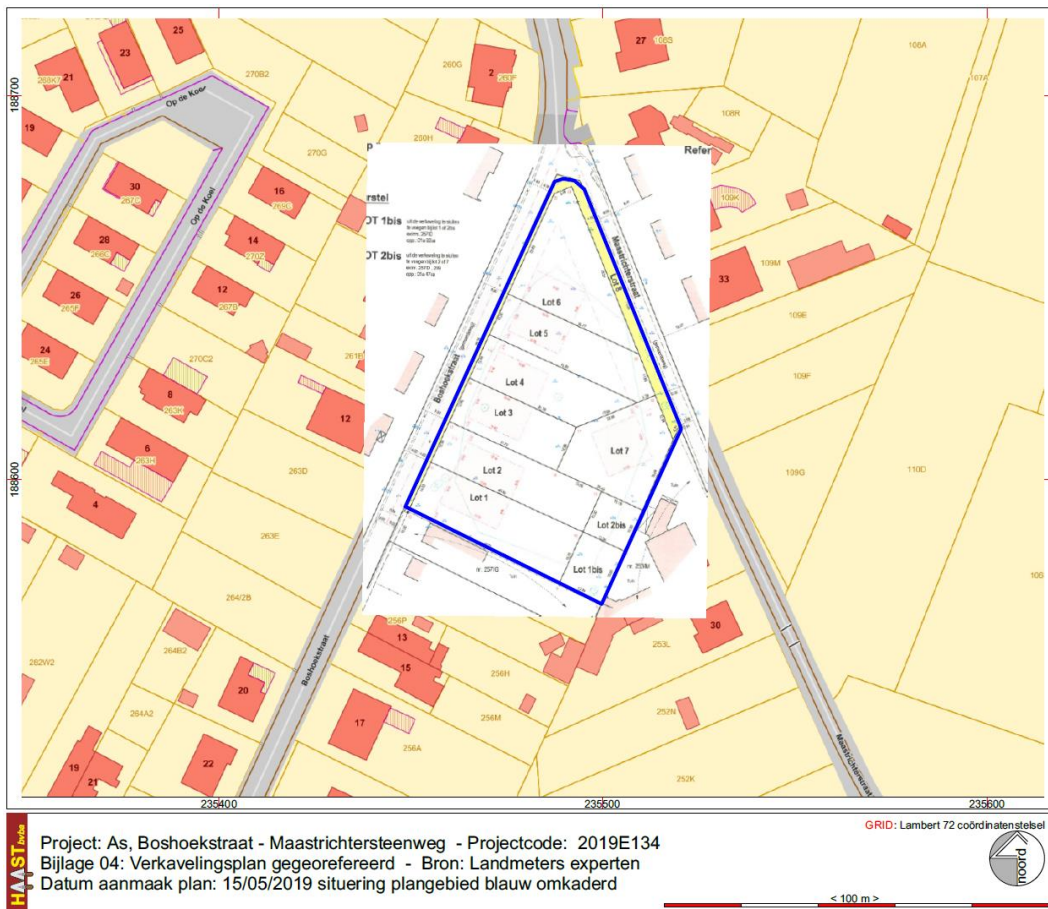

Fig. 3: georeferereerd verkavelingsplan © landmeters-experten

3. Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Het Bureauonderzoek:

De bestaande bronnen, historische kaarten, geomorfologische en landschappelijke situering en archeologische bronnen, bevatten weinig of geen aanwijzingen betreffende het archeologisch potentieel van het projectgebied zelf: de archeologische verwachting mag laag ingeschat worden. Ook de behoorlijk grote afstand, bijna 1 km, tot

natuurlijke waterlopen is een argument om de verwachting naar sporen van nederzettingen uit de pre- en protohistorie eerder laag in te schatten.

Uit de historische kaarten en de geschiedenis van de gemeente As is af te leiden dat het projectgebied buiten de Asser dorpskern lag tot ca 1950. Het terrein zelf is tot heden braakliggend gebleven terwijl ten noorden, westen en zuiden zich een nieuwe wijk ontwikkelde.

De vondstmeldingen in de centraal archeologische inventaris wijzen ook niet direct op grote verwachtingen wat betreft het projectgebied.

We kunnen stellen dat we niet met een verstedelijkt gebied te maken hebben, maar met een eerder vrij landelijk woongebied gelegen ten zuiden van de oude dorpskern van As.

Historisch gezien maakte het projectgebied deel uit van een groter geheel dat deel uitmaakte van het landbouwgebied ten zuiden van de oude woonkern van de gemeente As. Die landbouwactiviteit, zoals nog duidelijk ingetekend op de Ferrariskaart, werd waarschijnlijk opgegeven door of na de ontwikkeling van de woonwijk. Maar, ook ten oosten van het projectgebied hebben akkers en velden plaatsgemaakt voor bossen.

Het landschap maakte oorspronkelijk deel uit van een uitgebreid heidelandschap doorkruist door enkele kleine beken die stroomden door vrij brede, natte beemd- en vengebieden. Her en der zullen kleine bosjes gestaan hebben en het reliëf moet een heuvelend landschap geweest doorsneden door dalen van beekjes. Zeer plaatselijk, onder meer ten noorden van het projectgebied, ontstonden kleine landbouwuitbatingen, die zich concentreerden rond de voormalige parochiekerk van As. Ten zuiden en oosten van het projectgebied komen in de 18de eeuw nog uitgestrekte heide- en bosgebieden voor. De demografische groei van de gemeente en de bouw van een nieuwe parochiekerk hebben het centrum van de gemeente As naar het zuiden verplaatst waardoor het landschap mee veranderde van weiden en akkers naar een meer verstedelijkt gebied.

Het terrein was in de 18de eeuw blijkbaar deels in gebruik als akker of weide. In de 20ste eeuw, meer bepaald na 1970 wordt de landbouwactiviteit stop gezet, vermoedelijk omwille van de geleidelijk dener wordende bebouwing rondom het projectgebied. Het projectgebied zelf wordt een braakliggend stuk grond dat geleidelijk begroeid raakt met struiken en bomen en momenteel het uitzicht heeft van een bos dat aansluit bij een bos ten oosten van het projectgebied.

Mocht er waardevol archeologisch bodemarchief aanwezig zijn dan zullen op termijn de bouw van nieuwe woningen vernietigend zijn voor het eventueel aanwezig archeologisch bodemarchief.

Verstoorde zones:

Binnen het projectgebied kunnen geen ernstige verstoringen vastgesteld worden. Mogelijk heeft de afbraak van het gebouwtje, zichtbaar op de luchtfoto uit 1971 enige verstoring veroorzaakt, maar dat kan geminimaliseerd worden gelet op de oppervlakte die het gebouwtje inneemt ten opzichte van het totale projectgebied. Omwille van de wildgroei aan bomen en struiken kan het gebied als licht, mogelijk matig verstoord beschouwd worden. Door de wortelgroei en -werking van de bomen kunnen sporen vernietigd zijn.

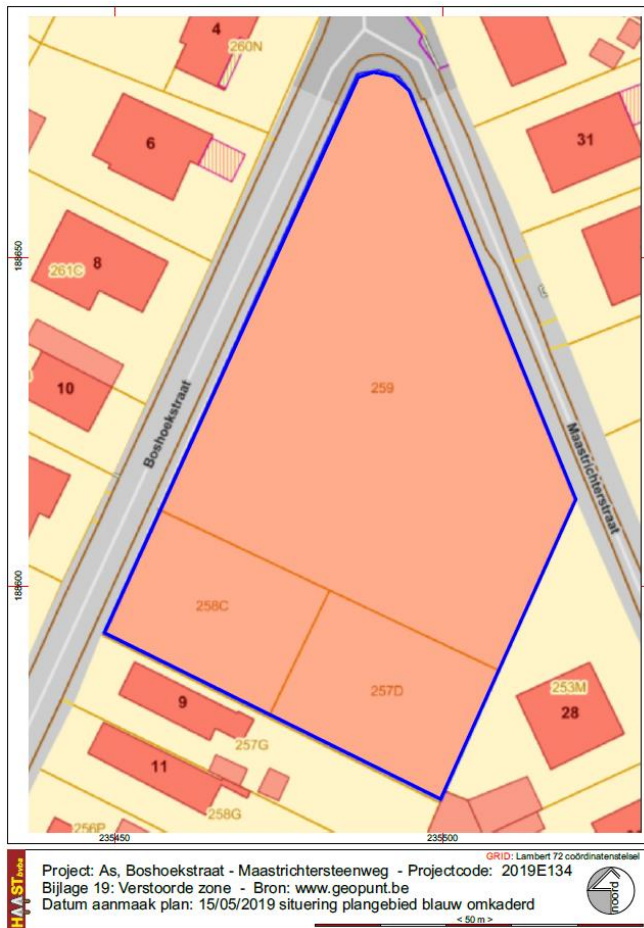

Fig. 4: Verstoorde zones binnen het projectgebied, rood omkaderd.

Advies

Op basis van de gegevens uit dit bureauonderzoek kan niet met zekerheid gezegd worden dat het projectgebied effectief resultaten zal opleveren wat betreft archeologische kennisvermeerdering. Er zijn geen directe of indirecte aanwijzingen van vondsten in het projectgebied. Er zijn aanwijzingen dat het terrein mogelijk matig verstoord is door de wortelgroei en wortelwerking van de wildgroei aan bomen en struiken. Gelet op de eerder matige archeologische verwachting is het aangewezen het terrein archeologisch te evalueren en waarden doormiddel van een proefsleuvenonderzoek.

Randvoorwaarden

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande omgevingsvergunningsaanvraag tot verkaveling van de percelen As, afd 1, sectie B, percelen 259, 258c en 257d in 7 bouwloten en 2 bis-loten. Het terrein is momenteel voor het overgrote deel dicht bebost. Verder archeologisch onderzoek kan maar uitgevoerd worden na het rooien van de bomen en struiken. **Alvorens archeologisch veldwerk kan uitgevoerd worden dienen de bomen en struiken gekapt te worden tot maaiveld niveau zonder evenwel de wortelstronken uit de grond te trekken of kapot te frezen aangezien beide verwijderingsmethodes schade kunnen toebrengen aan eventueel aanwezig archeologisch erfgoed.**

Uitstel van veldwerk is gerechtvaardigd omwille van juridische redenen; er is nog geen machtiging of vergunning voor het kappen van de bomen en het struikgewas.

4. Doelstellingen, onderzoeksstrategie en -methode

Onderzoeksmethode

Op basis van een afweging van de verschillende onderzoeksmethodes, opgenomen in de bureaustudie toegevoegd aan dit programma van maatregelen, blijkt dat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem doormiddel van een proefsleuvenonderzoek, de meest efficiënte en aangewezen methode, ook kosten-baten gewijs, om het terrein verder archeologisch te evalueren en te waarderen naar mogelijke kennisvermeerdering met betrekking tot de archeologische kennis omtrent het projectgebied en zijn omgeving.

Het doel van een proefsleuvenonderzoek is het evalueren van de archeologische waarde op een deel van of het gehele terrein, afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek, door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven. Dit gebeurt door middel van een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed.

Om een dekkingspercentage te bereiken van ongeveer 10% wordt aangeraden te werken met proefsleuven van 2 meter breed met een maximale tussenafstand van 15 meter. Kijkvensters dienen steeds aangelegd te worden, ook als er geen sporen worden aangetroffen en dienen dan om de schijnbare afwezigheid van de sporen te verifiëren. De zijden van de kijkvensters meten maximaal de afstand tussen twee sleuven. Met de kijkvensters of dwarsseuven kan een dekkingspercentage van 12,5% bereikt worden, wat wenselijk is voor degelijke uitspraken over het geheel van het terrein. Indien hiervan wordt afgeweken, wordt dit eveneens beargumenteerd.

De oriëntatie van de proefsleuven is noordnoordoost – zuidzuidwest. Deze oriëntatie loopt min of meer parallel aan de Boshhoekstraat en volgt de dalende trend van het terrein van noord naar zuid. Deze oriëntatie biedt het meeste kans op een juiste afbakening van verstoorde zones en is omwille van de wendbaarheid van een graafmachine en de beperkte terreinoppervlakte praktisch de meest bruikbare richting om proefsleuven aan te leggen.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek dient omwille van de kans op verstoringen de nodige aandacht te gaan naar de bodemopbouw in het plangebied. Tevens dienen het aangelegde vlak alsook de storthopen met een metaaldetector op signalen gecontroleerd te worden.

De volgende onderzoeksvragen moeten met dit onderzoek minimaal beantwoord worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen ?
- Maken de sporen deel uit van een of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot een of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten ? Zo ja;
  - Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
  - Wat is de omvang?
  - Komen er oversnijdingen voor?
  - Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?

- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie,...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
  - o Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
  - o Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak kan worden gedaan over de aard, omvang en behoudenswaardigheid van de archeologische waarden in het plangebied en wanneer een eenduidig advies kan worden gegeven voor vrijgave van het terrein, een opgraving of behoud in situ. Om te bepalen of het onderzoeksdoel is bereikt, gebruikt de erkende archeoloog de volgende criteria:

Oppervlaktecriterium

Aangezien het principe van het voorgestelde proefsleuvenonderzoek gebaseerd is op een statistische manier van werken is het van belang dat een voldoende ruime dekking wordt verkregen. Bovendien is het van belang dat de spreiding van de sleuven over het hele terrein gewaarborgd wordt zodat uitspraken kunnen worden gedaan over het hele terrein.

Inhoudelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden voldoende onderzoeken zodat uitspraken kunnen worden gedaan over onder meer datering, interpretatie en onderlinge samenhang van sporen.

Ruimtelijke evaluatie

De erkende archeoloog moet eventueel aanwezige archeologische waarden zodanig onderzoeken dat hij een uitspraak kan doen over de ruimtelijke spreiding van een of meerdere archeologische vindplaatsen in het plangebied.

Opmerking:

Het volledige vervolgtraject is afhankelijk van de resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van een proefsleuvenonderzoek. Volgens de Code van de Goede Praktijk (8.4 en verder) kan een volgende stap in het vervolgtraject pas in detail worden uitgeschreven nadat de resultaten van een voorgaande stap in het vooronderzoek beschikbaar en bekrachtigd zijn (akte van genomen).

Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van goede Praktijk:

Er wordt niet verwacht dat afwijkingen van de Code van Goede Praktijk zich zullen/kunnen voordoen.

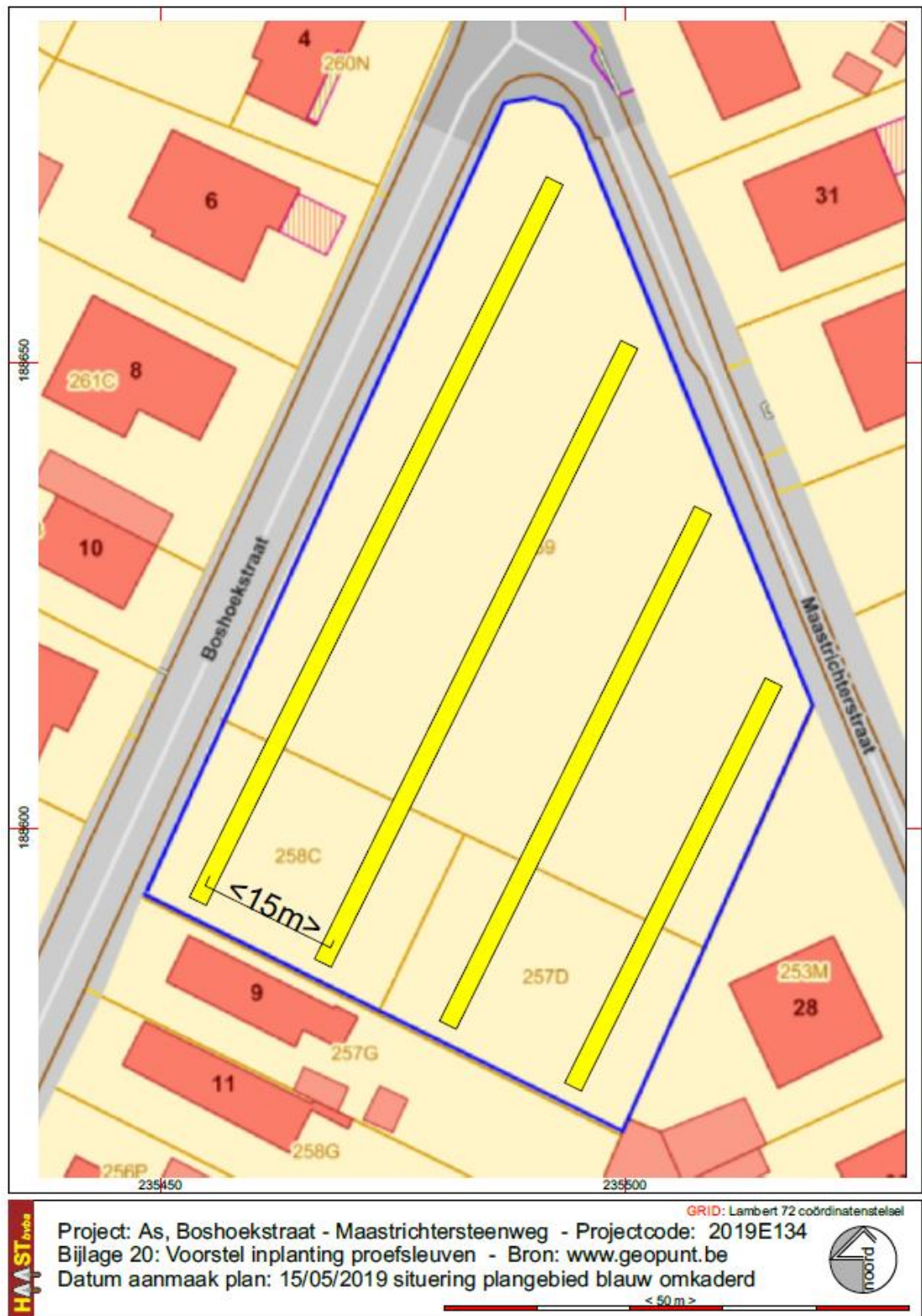

Fig. 5: voorstel inplanting proefsleuven.

5. Lijst met afbeeldingen

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 24/01/2019 © cadgis viewer

Fig. 3: gegeoreferereerd verkavelingsplan © landmeters-experten

Fig. 4: Verstoorde zones binnen het projectgebied, rood omkaderd.

Fig. 5: voorstel inplanting proefsleuven.

6. Bibliografie

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., ERVYNCK, A., 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel, agentschap Onroerend Erfgoed - Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Geraadpleegd via: <https://www.onroenderfgoed.be/actueel/nieuws/onderzoeksrapport-archeologisch-vooronderzoek-proefsleuven-strategie/>